

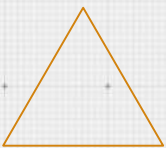

Institut Català de Paleoecologia
Humana i Evolució Social

PÍNDOLA 4 (Docents):

La diversitat en la dieta neandertal

Evoluciona
un projecte de l'IPHES

Ens fem ressò de dos articles on es presenten evidències que indiquen una major diversitat de recursos en la dieta neandertal del que es pensava.

La diversitat de la dieta neandertal

1. El consum de coloms salvatges

Fins fa poc temps, l'explotació sistemàtica de les aus amb finalitats alimentàries es considerava una característica exclusiva de la conducta humana moderna (*Homo sapiens*). En canvi, alguns estudis han deixat entreveure que això podia no ser d'aquesta manera. En aquest context s'emmarca un estudi que ha fet públic la revista *Scientific Reports* on es constata que els neandertals també haurien caçat coloms salvatges (avantpassats dels actuals) i que formarien part de la seva dieta. En el treball ha pres part Jordi Rosell, arqueòleg de l'IPHES (Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social) i investigador docent de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

Per arribar a aquesta conclusió, un equip internacional encapçalat per Ruth Blasco i Clive Finlayson, tots dos del Gibraltar Museum, han analitzat ossos de coloms salvatges descoberts a la cova de Gorham (Gibraltar), amb una cronologia compresa entre els 67.000 i 28.000 anys aC. Aquest rang de temps coincideix amb l'ocupació de la cova pels neandertals i, posteriorment, pels *Homo sapiens*.

«En alguns d'aquests ossos –comenta Jordi Rosell-, hem observat marques de tall o signes de cremació, que poden indicar que aquelles aus podien haver estat esquarterades i cuinades». «La proporció dels ossos trobats amb marques de tall –puntualitza el mateix arqueòleg- ha estat relativament petita, però hem de tenir en compte que aquest tipus d'animals requerien un esquarterament mínim i es podien menjar directament amb les mans. En aquest sentit, s'han identificat marques de dents humanes en alguns ossos, que són una evidència més que els habitants de la cova es van menjar aquells ocells».

Amb aquest treball, els investigadors proposen que els neandertals podrien haver tingut habilitats similars als humans moderns pel que fa a l'obtenció d'aliments.

Referència bibliogràfica

Blasco, R. *et al.*, «The Earliest Pigeon Fanciers. *Scientific Reports*, 4, 5971; DOI:10.1038/srep05971 (2014)

Imatges al microscopi de marques de tall sobre una ulna de colom trobades a la cova de Gorham, a Gibraltar - Credit: Blasco *et al.*, *Scientific Reports*

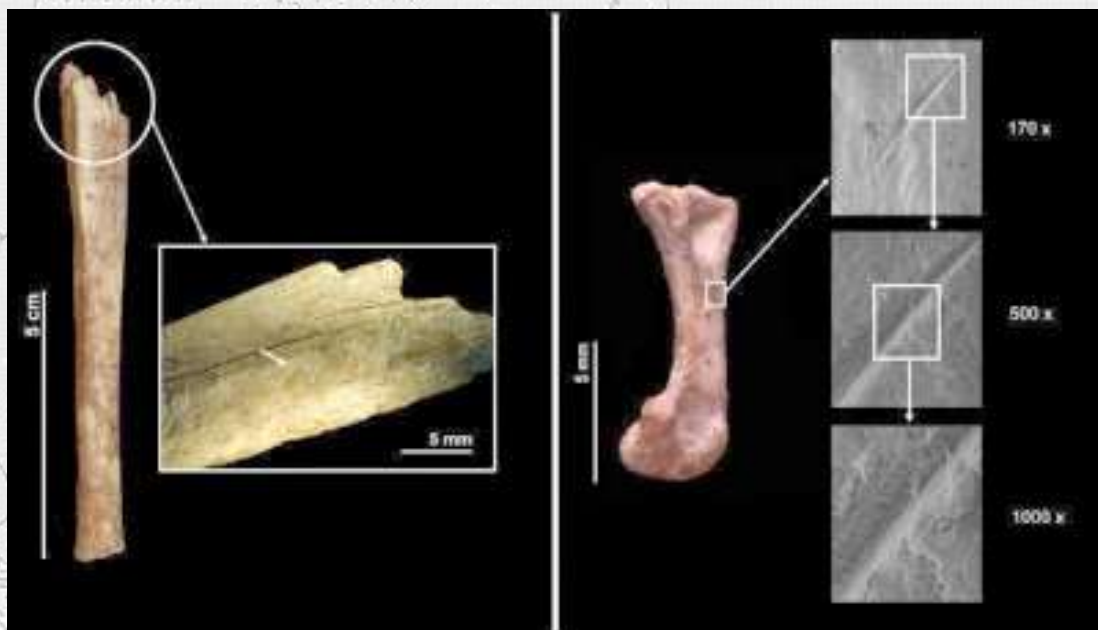

La Cova de Gorham, on s'han trobat les restes analitzades

2. El gat salvatge també formava part de la dieta neandertal

Així ho demostra l'estudi d'un centenar de restes fòssils d'aquest felí en bon estat de conservació descobertes a l'Abriic Romaní, a Capellades.

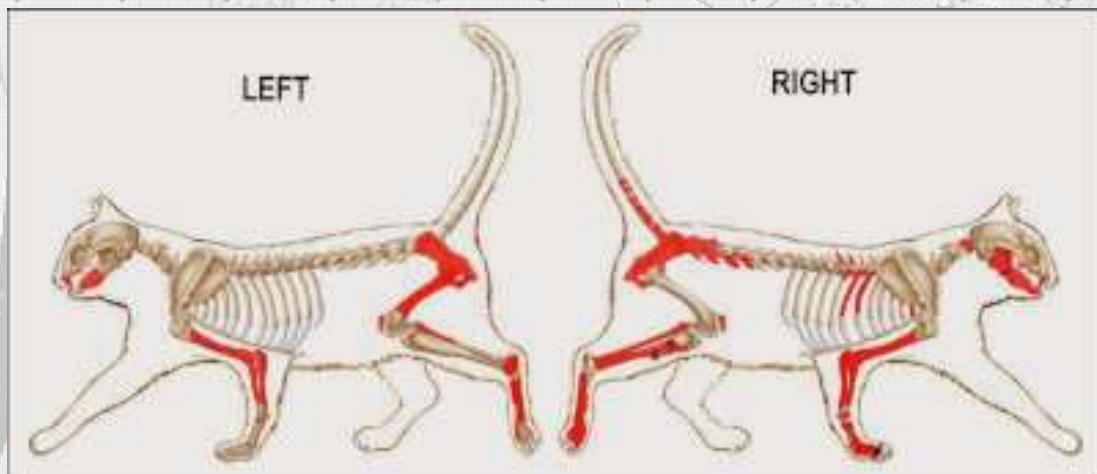
Les preses més habituals dels neandertals eren animals de talla mitjana i gran, com ara cérvols, cavalls i urs (ungulats). Per aquest motiu, tradicionalment se'ls havia atribuït una dieta especialitzada en el consum d'aquests animals. No obstant això, cada cop hi ha més evidències, tot i que escasses, que indiquen que la dieta dels neandertals era més àmplia del que es pensava, i que incloïa també el consum de vegetals, de petites preses (de menys de 20 kg), carnívors i recursos marins.

Marques de tall observades en les restes fòssils de gat salvatge trobades a l'Abriic Romaní que demostren que aquest animal va ser processat pels neandertals – J.Gabucio. IPHES

En aquesta línia, un estudi que recollia la revista *Quaternary International* demostra que el gat salvatge va formar també part de l'alimentació de les poblacions neandertals que fa 55.000 anys van viure al jaciment de l'Abric Romaní (Capellades, Anoia). Aquest fet també avala la capacitat d'aquests homínids per a adaptar-se a l'entorn.

Concretament, en aquesta recerca realitzada per l'IPHES (Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social), es constata que un individu adult de gat salvatge (*Felis silvestris*) va ser introduït a l'interior de l'Abric Romaní (Capellades, Anoia), al nivell 0, d'uns 55.000 anys d'antiguitat. Allí va ser processat (amb la corresponent extracció de la pell, de la carn i de la medul·la òssia) i consumit per un grup de neandertals. «Segurament aquest grup era de pocs individus –apunta l'arqueòloga Joana Gabucio, signant principal de l'article–. Aquesta observació es fonamenta en dues raons. La primera, que l'adquisició d'un gat salvatge no requereix la participació de moltes persones; i la segona, que les restes del seu esquelet estaven totes concentrades en 5 m²». En canvi, els fòssils d'animals més grans estan distribuïts per tota la superfície de l'abric, d'uns 275 m². «Hi ha estudis etnoarqueològics que indiquen que els animals petits tendeixen a ser compartits per

En vermell, les parts de l'esquelet de gat que s'han recuperat al jaciment d'Abric Romani, en un nivell de fa 55.000 anys.

menys individus i a través d'espais més pròxims que els de talla mitjana o gran», manifesta.

L'equip que ha investigat el cas ha arribat a aquestes conclusions després d'haver analitzat totes les restes de gat salvatge recuperades al nivell 0 de l'Abric Romani. S'ha tingut en compte la representació anatòmica, les modificacions de la superfície òssia (on destaquen les marques de tall), la fracturació i la dispersió de les restes, incloent-hi la identificació de remuntatges o encaix de les peces (és a dir, com si se'n fes un puzzle). En total s'ha analitzat un centenar de restes i totes en bon estat de conservació.

El cas d'aquest gat salvatge representa una excepció, tant en el context del nivell 0 com a l'Abric Romani en conjunt, on els animals més explotats pels neandertals eren els cérvols, els cavalls i els urs.

A diferència del cas del gat salvatge, l'obtenció i el processament d'aquests grans animals requeria la participació d'un grup nombrós de persones i, en conseqüència, les seves restes acabaven distribuïdes per una superfície molt àmplia.

«No ens consta cap altre cas publicat de consum concret de *Felis silvestris* per part de neandertals», observa Joana Gabucio. «En canvi, sí que s'han documentat algunes evidències de consum d'altres petits carnívors, com ara linxs, en un nivell més modern del mateix Abric Romani, guineus, etc. També s'ha documentat l'ús antròpic d'altres petites preses com conills, aus, tortugues... i, fins i tot, de carnívors més grans (lleopards, ossos) i alguns recursos marins i aquàtics».

perforacion